

خصوصی سازی؛ مقدمه‌ای برای جذب سرمایه‌گذاری

مصاحبه مجله The Banker با زاهد حمید، وزیر خصوصی سازی و سرمایه‌گذاری پاکستان

مترجم: سیدحسین علوی لنگرودی

«خصوصی سازی می‌تواند مسیر رشد و توسعه پایدار، از طریق جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را هموار سازد.» این سخنان را زاهد حمید، وزیر خصوصی سازی و سرمایه‌گذاری پاکستان در گفتگوی اختصاصی با مجله The Banker بر زبان آورد. شرح کامل این مصاحبه را در ادامه ملاحظه خواهید کرد.

❑ / نقاط عطف فرایند خصوصی سازی در پاکستان چیست؟

❑ برنامه خصوصی سازی پاکستان در سال ۱۹۹۱ آغاز شد، یعنی زمانی که کمیسیون خصوصی سازی پاکستان تاسیس گردید. در اینجا باید کمی به قبل از این تاریخ برگردم، یعنی زمانی که پاکستان در اوایل دهه ۱۹۷۰، روند ملی‌گرایی را پشت سر می‌گذاشت و طی این دوره، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، تقریباً به صفر رسیده بود، چیزی که بعدها به یک فاجعه بدل شد.

فرایند خصوصی سازی را می‌توان اقدامی در جهت بازگرداندن سرمایه‌های خارجی به پاکستان و آشتی دادن سرمایه‌گذاران بین‌المللی با صنایع و بخش‌های گوناگون پاکستان معرفی کرد. اگرچه خصوصی سازی صنایع و شرکت‌های عمدتاً دولتی پاکستان در دوران زمامداری دو دولت قبلی پاکستان، شکل ابتدایی به خود گرفته بود، اما اقدامات موثر و اساسی در این حوزه پس از بر سرکار آمدن دولت ژنرال مشرف در سال ۱۹۹۹ به وقوع پیوست، به طوری که ۸۷ درصد فعالیت‌های انجام‌شده در این حوزه، طی هفت سال اخیر روی داده است. به‌طور کلی، خصوصی سازی به همراه شفاف سازی، آزادسازی و مقررات‌زدایی، ارکان اصلی برنامه اصلاحات دولت ژنرال مشرف را تشکیل می‌دهند.

■ ■ ■ بخش انرژی، اولین زمینه برای خصوصی سازی است.

❑ / چشم‌انداز آینده خصوصی سازی در پاکستان چگونه خواهد بود؟

❑ در ماه‌های آتی، اقدامات متنوعی برای خصوصی سازی صنایع و شرکت‌ها در پاکستان، به مرحله اجرا در خواهند آمد. تا پایان سال ۲۰۰۷، قرار است سهام تعدادی از شرکت‌ها و صنایع کلیدی پاکستان به ارزش ۳/۷ میلیارد دلار در بورس منتشر گردد. پیش‌بینی می‌شود که این اقدام باعث جذب بیش از دو میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در پاکستان گردد. ما توانسته‌ایم با همکاری‌های

❑ شرکت‌های مخابراتی پاکستان به چند سرمایه‌گذار خارجی واگذار شده‌اند.

نزدیکی که با بانک تجاری مسلمانان در لندن داشته‌ایم، بیش از ۱۵۰ میلیون دلار از سپرده‌های اسلامی آن بانک را به خرید سهام عرضه‌شده در بورس پاکستان اختصاص دهیم. علاوه بر این، شرکت توسعه نفت و گاز (OGDC) نیز همکاری‌های خوبی با ما داشته و دارد.

❑ / اولویت‌های اصلی شما برای خصوصی سازی کدامند؟

❑ بخش‌های استراتژیک و کلیدی پاکستان، به‌ویژه در بخش انرژی، جزو اولین

■ ■ ■
فرایند خصوصی سازی را می‌توان اقدامی در جهت بازگرداندن

سرمایه‌های خارجی بشمار آورد.

□ متأسفانه، تبلیغات خوبی در رسانه‌های غربی راجع به پاکستان نشده و نمی‌شود، اما باید در اینجا به صراحت اعلام کنم که ما یک دموکراسی واقعی را در پاکستان به نمایش گذاشته‌ایم و این مساله، به مذاق شبکه‌های تلویزیونی غربی و حامیان آنها خوش نیامده است. من از سرمایه‌گذاران خارجی می‌خواهم به پاکستان بیایند و کذب بودن ادعاهای رسانه‌های غربی را دریابند.

❖ / آیا از نحوه پراکندگی و توزیع سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق مختلف پاکستان رضایت دارید؟

□ آری، ما سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی را به طور یکسان، بین مناطق مختلف پاکستان، به‌ویژه در مناطق فقیر و کم‌درآمد تقسیم می‌کنیم و از این فرصت برای کاهش تضادها و تفاوت‌ها بین استان‌ها و مناطق استفاده بهینه خواهیم کرد.

② مناطق فقیر و کم‌درآمد، باید سهم ویژه‌ای از درآمدهای خصوصی سازی داشته باشند.

❖ / از تنوع جغرافیایی مبدأ سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی خود نیز رضایت دارید؟

□ برخی، به‌غلط می‌پندارند که بخش قابل‌ملاحظه‌ای از FDI پاکستان از کشورهای خاورمیانه تامین می‌شود، حال آن که واقعیت امر آن است که سهم کشورهای غربی از سرمایه‌گذاری مستقیم در پاکستان نیز بسیار قابل‌ملاحظه و روبه‌افزایش است. به عنوان مثال، بیش از ۸۱۱ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهان از جانب کشورهای اروپای غربی، آمریکا و کانادا تامین می‌شود و همین مساله، بر تعداد سرمایه‌گذاران غربی در سراسر نقاط جهان، از جمله در پاکستان افزوده است.

❖ / سرمایه‌گذاران خارجی به چه نکاتی راجع به پاکستان باید توجه کافی داشته باشند؟

□ آنها باید بدانند که پاکستان، کشوری است با ۱۶۰ میلیون جمعیت که ۵۴ درصد آن در سنین ۱۹ تا ۳۰ سال و ۷۷ درصد آن زیر ۴۰ سال هستند و در نتیجه، کشوری جوان و پویا محسوب می‌شود. قشر متوسط جامعه پاکستان در حال گسترش و قوی شدن است و این امر، یعنی رشد روزافزون جمعیت مصرف‌کننده پاکستان در آینده و به تبع آن، نیاز به تولیدات و سرمایه‌گذاری‌های بیشتر. ■

سوزدهای خصوصی‌شدن بشمار می‌آیند. ما برنامه‌های مدونی برای خصوصی‌سازی چند نیروگاه برق، یک بانک بزرگ دولتی، چند موسسه مالی بزرگ، یک کارخانه ماشین‌سازی و چند شرکت دولتی متوسط و بزرگ، در دست بررسی و اجرا داریم.

❖ / سیاست‌های سرمایه‌گذاری و خصوصی‌سازی دولت پاکستان را چگونه تعریف و تفسیر می‌کنید؟

□ ما با دیدی کلی‌نگرانه و جامع به این مساله نگرینسته‌ایم و آن را به کلیه بخش‌های اقتصادی کشور بسط و تسری داده‌ایم. هدف اصلی ما از تمام این اقدامات، جذب هرچه بیشتر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) بوده است. ما حتی به سرمایه‌گذاران خارجی این اجازه را داده‌ایم تا ۱۰۰ درصد مالکیت شرکت‌های خصوصی‌شده را به دست آورند و علاوه بر این، در تمام مراحل سرمایه‌گذاری، از آنان حمایت همه‌جانبه به‌عمل خواهیم آورد. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که داستان خصوصی‌سازی در پاکستان، تجربه‌ای موفق و شیرین را در بطن خود داشته باشد. اگرچه ممکن است که پاکستان در دهه‌های قبل، در صفحه گیرنده‌های راداری سرمایه‌گذاران خارجی نبوده باشد، اما به طور حتم در آینده، پاکستان جزو نقاط پرنور و درخشان رادار سرمایه‌گذاران بین‌المللی خواهد بود.

❖ / بخش‌های کلیدی که در آینده‌ای نزدیک خصوصی خواهند شد، کدامند؟

□ خصوصی‌سازی بانک‌های دولتی پاکستان، نخستین گام در پروسه خصوصی‌سازی به حساب می‌آید و فعالیت‌های گسترده‌ای هم در این حیطه صورت پذیرفته است، به نحوی که ما هم‌اکنون با افتخار اعلام می‌کنیم که بیش از ۸۰ درصد بانک‌های دولتی پاکستان، خصوصی شده‌اند و بیش از ۷۵ درصد سهام این بانک‌ها در دست بخش خصوصی است. علاوه بر بانک‌ها و سازمان‌های مالی، شرکت‌های مخابراتی پاکستان نیز به چند سرمایه‌گذار خارجی، از جمله یک شرکت اماراتی واگذار شده‌اند. بخش هتلداری و هتل‌سازی پاکستان نیز به یک شرکت سنگاپوری و یک شرکت فرانسوی واگذار شده است. بزرگترین کارخانه تولید شیر در جهان نیز به وسیله یک شرکت فرانسوی در حومه لاهور در حال ساخت است.

وزیر خصوصی‌سازی و سرمایه‌گذاری پاکستان: ما با افتخار اعلام می‌کنیم که بیش از ۸۰ درصد بانک‌های دولتی پاکستان، خصوصی شده‌اند و بیش از ۷۵ درصد سهام این بانک‌ها در دست بخش خصوصی است.

❖ / سود حاصل از خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی در کجا صرف خواهد شد؟

□ بر اساس قوانین مصوب دولت و مجلس پاکستان، ۹۰ درصد از این سود صرف بخشش بدهی‌های عمومی به بانک‌ها و پوشش دادن به هزینه‌های بازتنستگي و تامین اجتماعی خواهد شد و بقیه برای اهداف فقرزدایی هزینه می‌شود.

❖ / بسیاری از رسانه‌های غربی، از پاکستان به عنوان مکانی پرخطر برای سرمایه‌گذاری و حضور مستمر نام می‌برند و همین مساله، عاملی بازدارنده برای سرمایه‌گذاری خارجی محسوب می‌شود. شما چه توصیه‌ای برای سرمایه‌گذاران خارجی دارید؟